



Internethasználati szokások a gazdák körében

Cseh A.

Debreceni Egyetem Agrár- és Gazdálkodástudományok Centruma, Gazdálkodástudományi és Vidékfejlesztési Kar,
Gazdaságelemzés-módszertani és Alkalmazott Informatikai Intézet, 4032 Debrecen, Böszörményi út. 138.

ÖSSZEFOGLALÁS

Az információs társadalom korszakában az információ, mint új termelési tényező jelent meg a gazdaságban. A megfelelő információnak a megfelelő időben való megléte a gazdálkodás eredményességét jelentősen meghatározza. Jobb döntést hozhatunk például arról, hogy milyen terméket termeljünk és a termeléshez szükséges anyagokat mikor és kitől szerezzük be. A mezőgazdasági termelők a felvásárlókhöz képest sokkal gyengébb alkupozícióban vannak, ráadásul a termények ára napok alatt jelentősen megváltozhat. Nehéz eldönteni, hogy a betakarítás után azonnal értékesítsék a terméket vagy későbbi kedvezőbb értékesítési lehetőségekre várjanak. Fontos a megfelelő és hiteles információ csatorna megválasztása, ugyanis nemcsak az információ hiány, de a túlzott információ áradat is káros, mert akár döntésképtelen helyzetet is okozhat. Napjainkban az interneten keresztül juthatunk leggyorsabban információhoz. Igaz ez az agrárgazdaságban működő vállalkozásokra is. Cikkemben többek közt egy kérdőíves felmérés alapján vizsgálom, hogy a gazdák milyen főbb információs forrásokat látogatnak és használnak. Vizsgálatom alapján betekintést nyújtok a külföldi farmerek internet használati szokásaira is. (Kulcsszavak: információ források, internet használat, e-közigazgatás)

ABSTRACT

Internet usage among the farmers

A. Cseh

University of Debrecen, Faculty of Applied Economics and Rural Development Institute of Economic Analytical Methodology
and Applied Informatics H-4032 Debrecen, Böszörményi út 138.

In the information society information became new factor of production in the economy. The efficiency of farming depends on whether we can possess the suitable information in the suitable time or can't. We can make better decision that what kind of product we should produce and when and where we have to buy the necessary materials. The agricultural producers are in a much weaker bargain position compared to the traders in addition the price of the products may change quickly within a few days. It is hard to decide that the product should be sold promptly after the harvest or later waiting for a favorable sales opportunity. It is important to select the suitable and authentic information channel, not only the information deficiency, but the excessive information dangerous, because this may cause indecisive situation. Nowadays we get information most quickly through the internet. This is true for the enterprises, who working in the agricultural sector. In my article I examine what main information sources are visited by farmers based on a questionnaire survey,. I give a brief overview based on my study the what the farmers habit are in utilizing of internet services in foreign countries. (Keywords: information sources, internet usage, e-government.)

BEVEZETÉS

Kutatási célterületeim fontos része a mezőgazdasági termelők külső információ forrásainak a megismerése és felhasználási szempontú elemzése. A külső információ források nagyon fontosak a termelők számára, mert a megfelelő információnak a megfelelő időben való megléte a gazdálkodás eredményességét jelentősen meghatározza. Jobb döntést hozhatnak, hogy milyen terméket termeljenek és a termeléshez szükséges anyagokat mikor és kitől szerezzék be. Napjainkban az egyik leggyorsabb információs csatorna az internet, mely egyre több háztartásban van jelen (*Várallyai és Herdon, 2010*). Az egyéni gazdálkodók többsége a gazdálkodását az otthonából irányítja, így a háztartásban már meglevő számítógépet és internetet használja. Az EU és a magyar kormányzat is felismerte, hogy az internet fontos szerepet tölthet be a vidéki térségekben működő mezőgazdasági vállalkozások számára (*Herdon és Hausman, 2007*), jelentős segítséget nyújthat például a termékek értékesítésben vagy új piacok megtalálásában. Ezen lehetőségek az e-Agrárium célkitűzései a Magyar Információs Társadalom Stratégia-ban már régen megfogalmazásra kerültek (*IHM, 2003*).

Több külföldi tanulmány is kimutatta, hogy a gazdaságok miért vásárolnak számítógépet és egyéb informatikai eszközöket. A legfőbb említett okok a következők voltak (*Nuthall, 2004*):

- magasabb jövedelem elérése a költséghatékonyabb input anyagok kiválasztásán és felhasználásán keresztül;
- időmegtakarítás a gyorsabb és könnyebb adatszolgáltatás az állami és szakigazgatási szervek felé;
- vezetői feladatok megkönnyítése a gyorsabb döntések, hatékonyabb tervezési, kivitelezési és ellenőrzési folyamatot biztosításával;
- egyszerűbb kapcsolattartás a piaci szereplőkkel és az állami szervekkel;
- bővebb oktatási tananyagok, hatékonyabb szakmai fejlődés;
- versenyben maradni a többi gazdával, akik már használják a számítógépet.

Franciaországban 2010-ben felmérés készült a francia gazdálkodók internet használati szokásairól, a felmérés elektronikus formában készült. Az előzetes eredmények az EFITA hírlevelében olvashatók (*1. táblázat*).

1. táblázat

Az internet használat célja a francia farmerek körében, n=1200, év=2010

Internet használat célja (1)	Használat mértéke (2)
Időjárás információk (3)	97%
e-banki szolgáltatások (4)	96%
Szakmai információk (5)	96%
Adminisztrációs tevékenység (KAP nélkül) (6)	92%
Piaci információk (7)	92%
Vásárlás (8)	~90%

Forrás (*Source*): EFITA Newsletter No 497 (2011)

Table 1: The goal of internet usage, among the French farmers, N=1200, Year 2010

Goal of internet usage(1), Usage rate(2), Weather information(3), e-Banking(4), Technical information(5), Administrative activities (without CAP)(6), Market information(7), Buying(8)

Ezen felmérés szerint a francia farmerek átlagosan heti 8 órát töltenek az internet előtt és ebből ~4,5 üzleti jellegű ügyeket intéznek. Az adatokból kitűnik, hogy magasabb arányban használják az internetet a gazdálkodásukhoz, mint a magyar egyéni gazdák, ami visszavezethető a jobb internet ellátottságra és a nagyobb rutinra a PC használat terén.

Az internet napjainkra az egyik leggyorsabb és legfontosabb információs csatornává vált, ezért kérdőíves felmérésem alapján bemutatom a gazdák internet használatának fontosabb jellemzőit, valamint a gazdálkodók néhány állami és szakigazgatási információszolgáltató portálra vonatkozó látogatásainak gyakoriságát.

ANYAG ÉS MÓDSZER

A cikkemben a saját kérdőíves felmérésemből előzetesen levonható következtetéseket mutatom be. A kérdőívet a LimeSurvey programmal, elektronikus formában készítettem el. Az elektronikus kérdőív egyik legfőbb előnye, hogy a megfelelő kérdésfajták kiválasztásával a kitöltés sokkal szabályozottabb módon zajlik és kevesebb logikai ellentmondást tartalmaz így a kérdőívek kiértékelhetősége is javul. Ezenkívül költségtakarékosabb megoldás. A kérdőívet saját maguk a gazdálkodók vagy a falugazdászok a gazdák válaszai alapján töltötték ki. A kérdőív kitöltése teljesen önkéntes. A kérdőívem célcsoportja a hajdu-bihar megyei egyéni gazdálkodók. A felmérés még nem zárult le a cikkemben 2011 februárjáig beérkezett 38 darab kérdőív eredményét mutatom be, ami ilyen kevés válasszal nem tekinthető reprezentatívnak. A kérdőíves felmérést tovább folytatom és terveim szerint a 2011-es év első felében elérem a 150 fős mintanagyságot. Az adatokat leíró statisztika segítségével vizsgálom.

EREDMÉNY ÉS ÉRTÉKELÉS

Modelleztem egy átlagos mezőgazdasági termelő főbb információs kapcsolatait, ami az *1. ábrán* látható. A döntést általában sok tényező alakítja ki, a gazdaság működése során sok belső információt kell figyelembe venni: a meglévő adottságaink alapján mit tudunk termelni, honnan szerezzük be a szükséges input anyagokat, kinek értékesítsük a terményünket stb.

Külső információforrásnak tekinthető minden olyan adat, mely nem a gazdaság belső folyamatai során keletkezett, a vállalkozás környezetét írja és jelentéssel bír a döntéshozatal szempontjából (*Pető, 2004*). A piaci szektor szereplőivel az adatsere főként ajánlatkéréssel, rendeléssel, szállítási dokumentációval, piaci igényfelméréssel, reklámanyagokkal kapcsolatban folyik. Kormányzati szektornál -a fontossága miatt- külön kell megemlíteni a törvényi és támogatási szabályokat, ugyanis a mezőgazdasági termelés egészét tekintve, a támogatások nélkül nem lenne jövedelmező a termelés. A támogatást különböző támogatási kérelmek benyújtása után kaphatja meg a gazdálkodó, ezenkívül eltérő időközökkel többféle adminisztratív jelentési kötelezettséget kell teljesíteni a kormányzati szervek felé. Végeredményben a mezőgazdasági termelőt a külső környezetéből jelentős mennyiségű adat áraszthatja el, ami egy bizonyos mennyiség után nehezítheti a munkáját, így a túl sok adat miatt akár döntésképtelen helyzetbe is kerülhet. A gazdálkodó helyzetét az információ forgalom szempontjából csak a kormányzati szektorral kapcsolatban vizsgálom, mert a termelőnek ezen szektor szereplőinek többségével kötelező kapcsolatban lenni.

A kormányzati szektor minden szereplőjénél működik valamilyen információs rendszer, ezen rendszerekre jellemző, hogy összegyűjtik, feldolgozzák, tárolják,

visszakeresik, továbbítják a gazdaság szereplőinek működésével kapcsolatos adatokat, információt állítanak elő mely által segítik a állami döntéshozatalt (Heteyi, 2002). Számos közigazgatási tényvizsgálat kimutatta, hogy az ügyfélkapcsolatok területe elsődleges prioritást élvez az elektronizálendő területek között. A szolgáltató jelleg megköveteli, hogy a hivatal az ügyfeleknek a hozzájuk legközelebb álló és egyben legpraktikusabb utakon biztosítson kommunikációs felületet.

1. ábra

A gazdálkodó információs kapcsolatai

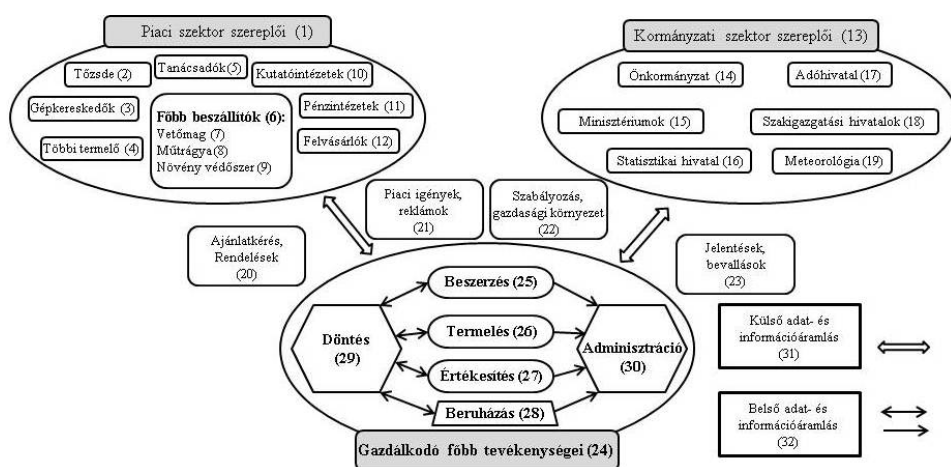


Figure 1: The farmers's information connections

Market sector(1), Exchange(2), Machinery traders(3), Farmers(4), Adviser(5), Main suppliers(6), Seeds(7), Fertilizer(8), Agrochemicals(9), Research Institute(10), Banks(11), Buyers(12), Government sector(13), Municipality(14), Ministry(15), Statistical Office(16), Tax Office(17), Public administration(18), Wether forecast(19), Orders(20), Market demands. advertisement(21), Regulation and economic environment(22), Reports, tax returns(23), Farmer's main activities(24), Supply(25), Production(26), Sales(27), Investment(28), Decision(29), Administration(30), External data and information flow(31), Internal data and information flow(32)

Sok szakember állítja, hogy a közigazgatás (szakigazgatás) működésében az informatika alkalmazása alapvető változást hozhat, mert kialakulhat az elektronikus ügyintézés. Napjainkban az e-demokrácia lehetőségeinek a megítélése nem tisztázott, mert vannak, akik minden probléma megoldásának tekintik, míg mások csak egy „távolsági álomnak” tartják ezen lehetőséget. Az ellenzők legfőbb érve, hogy az e-közigazgatás, mely mind költséges eszközrendszer (PC), mind pedig a viszonylag magas tudásigénye (PC és Internet használat) okán úgynevezett digitális szakadékot hoz létre a társadalomban (Buday és Tózsza, 2007). Az elektronikus kormányzati szolgáltatások esetén a kommunikáció az interneten keresztül zajlik, fontos megvizsgálni, hogy az egyéni gazdálkodók mikortól rendelkeznek saját internet hozzáféréssel. A 2. ábra mutatja a saját internet hozzáférés elterjedésének az ütemét, az egyéni gazdálkodók között.

2. ábra

**Az otthoni internet hozzáférés első évének megoszlása
az egyéni gazdálkodók körében n=31 év=2010**

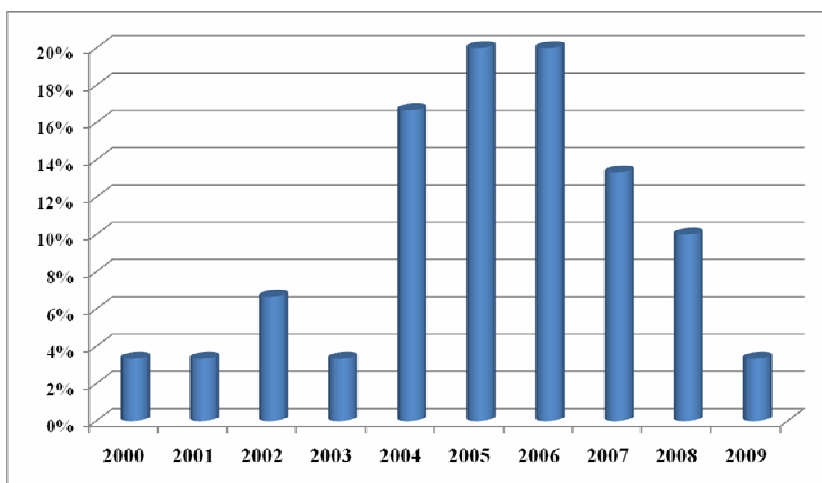


Figure 2: The distribution of the first year of the home internet access among the individual farmers. N=31, Year 2010

A legnagyobb mértékben a 2004-2006 közötti időszakban növekedett a saját internet hozzáférések száma. Ezt a növekedést főleg az időszakot megelőző Sulinet program keretein belül történt számítógép vásárlások segíthették.

Fontosnak tartom annak megismerését, hogy az egyes internet szolgáltatásokat az egyéni gazdák milyen mértékben használják.

A 3. ábrán látható hogy a saját internet hozzáféréssel rendelkező egyéni gazdálkodók mindegyike használja a web böngészést, több mint 80% az elektronikus levelezést is a gazdálkodás során. Az elektronikus levelezés során a levél szövege mellett, kisebb méretű fájlok is átvihetők ezért is lehet alacsonyabb az FTP használata. A levelező listák alacsony használatának az indoka az lehet, hogy fel sem iratkoznak a listára, mert nem töltenek annyi idő a gép előtt, hogy az összes levelet elolvassák.

A 4. ábrán megfigyelhetjük hogy az egyéni gazdálkodók, akik rendelkeznek saját internet hozzáféréssel milyen céllal veszik igénybe a web böngészést. A böngészés során szinte mindenki keres információt és legalább 50%-k a különböző e-kormányzati szolgáltatásokkal, piacfigyeléssel vagy banki szolgáltatásokkal kapcsolatban használja.

A saját kérdőíves felméréséből kiderül, hogy az egyéni gazdálkodók milyen mértékben látogatják egyes kormányzati és szakigazgatási szervek oldalait (5. ábra). A Vidékfejlesztési Minisztérium, MVH és MGSZH weboldalát főleg az aktuális jogszabályokért, rendeletekért látogatják. Ezenkívül az MVH oldalán még különböző oktatási segédletek is megtalálhatók az elektronikus kérelem benyújtással kapcsolatban.

A Piaci Árinformációs Rendszer alacsonyabb látogatottsága azzal magyarázható, hogy a válaszadók főleg a szántóföldi növénytermesztők közül kerültek ki. Azonban akik könnyen romló és friss fogyasztású élelmiszereket állítanak elő (zöldség, gyümölcs, tej, tojás, hús stb.) nekik ez rendszer sokkal fontosabb, hasznosabb ezért körükben jóval magasabb a látogatás mértéke.

3. ábra

Az egyes internet szolgáltatások használatának a mértéke a saját internet hozzáféréssel rendelkező egyéni gazdálkodók között, n=31 év=2010

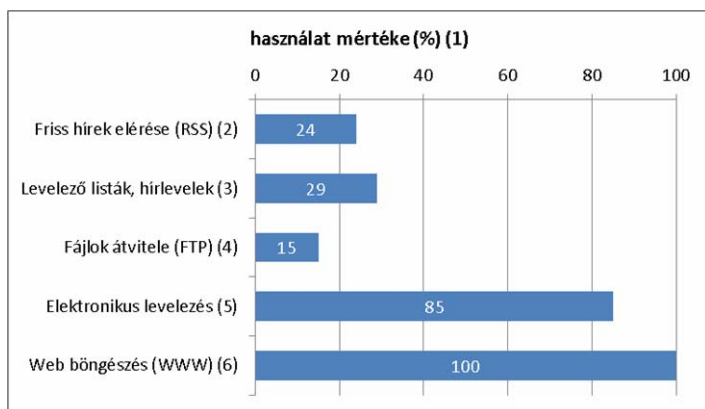


Figure 3: The measure of the usage of the Internet services among the individual farmers who has own internet access. N=31, Year 2010

The measure of the usage(%) (1), RSS News(2), Mailing List/Newsletter(3), File transfer(4), e-Mail(5), Web browsing (WWW)(6)

4. ábra

A web böngészés célja a saját internet hozzáféréssel rendelkező egyéni gazdálkodók között, n=31 év=2010

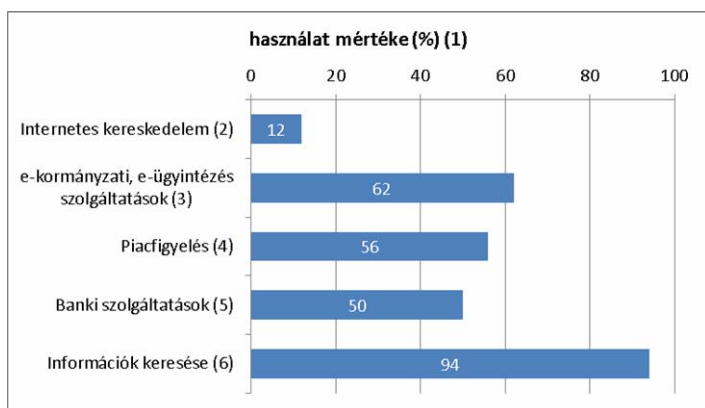


Figure 4: The goal of web browsing, among the individual farmers who has own internet access

The measure of the usage(%) (1), e-Commerce(2), e-Government services(3), Market monitoring(4), Online banking(5), Information searching(6)

5. ábra

**Az egyes kormányzati és szakigazgatási szervek oldalainak a látogatottsága
az egyéni gazdálkodók körében, n=35 év=2010**

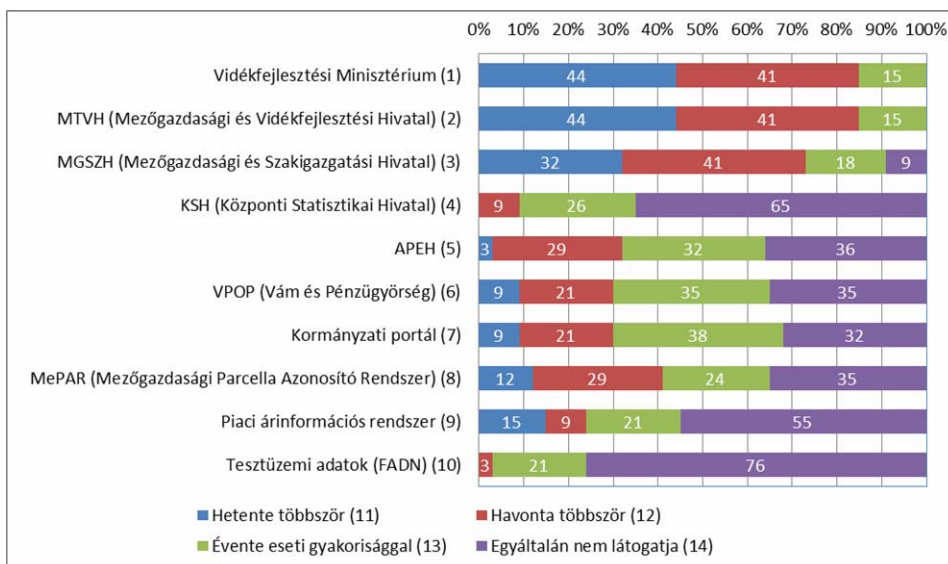


Figure 5: Visiting of the government's and agri specialized administration's web pages among the individual farmers. N=35, Year 2010

Ministry of Rural Development(1), Agricultural and Rural Development Agency(2), Central Agricultural Office(3), KSH (Hungarian Central Statistical Office)(4), APEH (Tax and Financial Control Administration)(5), VPOP (Customs and Excise Customs and Finance Guard)(6), Government portal(7), MEPAR (Land Parcel Identification System)(8), Market Price Information Systems(9), Farm Accountancy Data Network (FADN)(10); Several times a week(11), Several times a month(12), Annual ad hoc frequency(13), Not visiting(14)

A Kormányzati portálon található az Ügyfélkapu, mely az azonosítást igénylő közigazgatási, hatósági ügyek intézését, és az ezekhez kapcsolódó szolgáltatások elérését biztosítja az állampolgárok számára. Az ügyfélkapun keresztül az internetes felhasználók regisztráció után egyetlen belépéssel használhatják a kormányzati elektronikus szolgáltatásokat.

ÖSSZEFOGLALÁS

A cikkemben bemutattam, hogy az internet hozzáférés milyen mértékben terjedt el az egyéni gazdálkodók körében Hajdu-Bihar megyében. A gazdálkodóknak milyen célokra használják az internet és a különböző agrár ágazathoz kötődő weboldalakat milyen gyakorisággal látogatják. Az internet használat elterjedése a termelők között több okból is hasznos egyrészt javul az információ ellátottságuk így jobb döntéseket hozhatnak ezáltal növekedhet a jövedelmük. Másrészt a különböző kormányzati e-szolgáltatá-

sokat akár az otthonukból is igénybe tudják venni, ami időmegtakarítást is jelent számukra. A külföldi gazdákkal összehasonlítva a magyar gazdák internethasználat gyakorisága még jóval alacsonyabb, ez főként a gyengébb szintű informatikai ismeretekkel magyarázható. Hosszabb távon mindenképpen javítani kellene a magyar gazdák számítástechnikai ismereteit, hogy ki tudják használni az internet adta lehetőségeket.

IRODALOM

- Buday B. B., Tózsá I. (2007): E közigazgatás. DE-AMTC AVK : Debrecen 177 p. ISBN 978-963-9732-68-1
- EFITA Newsletter No. 497 (2010): [Online]
<<http://www.efita.net/apps/accueil/autodefaut.asp?d=6834>>
- Herdon M, Houseman J (2007): ICT and Innovation in Rural Areas. In: Nábrádi A, Lazányi J, Herdon M (szerk.) Agrárgazdaság, Vidékfejlesztés, Agrárinformatika. Konferencia kiadvány. Debreceni Egyetem Agrár- és Műszaki Tudományok Centruma, Agrár-gazdasági és Vidékfejlesztési Kar, 1-11. p. ISBN:978-963-87118-7-8
- Hetyei J. (2002): Pénzüntézetek és állami Intézmények Információs Rendszerei Magyarországon. Computerbooks : Budapest 386 p.
- Informatikai és Hírközlési Minisztérium (2003): Magyar Információs Társadalom Stratégia: eAgrárium programfüzet 20 p.
- Nuthall P. L. (2004): Case studies of the interactions between farm profitability and the use of a farm computer. In: Computers and Electronics in Agriculture, 42. 1. 19-30. p.
- Pető I. (2004): Mezőgazdasági külső információs rendszerek fejlesztése [Online]
<http://odin.agr.unideb.hu/magisz/rendezveny/E-agrarium2004/konferencia/Publikacio/A22_doc.pdf>
- Várallyai L, Herdon M (2010) Digital Europe – Chance for Job in Hungary. AGRIS on-line Papers in Economics and Informatics II:(1) pp. 49-56. Faculty of Economics and Management CULS Prague ISSN 1804-1930 [Online] <http://online.agris.cz/files/2010/agris_on-line_2010_1_varallyai_herdon.pdf>

Levelezési cím (*Corresponding author*):

Cseh András

Debreceni Egyetem, Gazdálkodástudományi és Vidékfejlesztési Kar
4032 Debrecen, Böszörményi út 138.

*University of Debrecen, Faculty of Applied Economics and Rural Development
H-4032 Debrecen, Böszörményi út 138.*

Tel.: 36-20-367-1261

e-mail: bandi_sb@freemail.hu